

לעבודה ולשמירה

חקלאות הקודש בארץ הקודש, לכבוד ראש השנה לאילנות

עבודת ה' בעבודת האדמה

משה עופר

רגבים בגולן

א - "אדם לעמל יולד" - עבודת האדמה כרוכה בעבודת המידות בחיים יש להיות במצב של עמל על המידות שלך.

בעבודת האדמה אני פוגש את עצמי, עובד מול עצמי על עולם המידות שלי: על כוח ההתמדה, על מידת האחריות, חריצות ומוסר עבודה. על יושר כלפי עצמי וכלפי החקלאי המעסיק, לעבוד במיטב יכולתי כל יום מחדש. "בכל כוחי עבדתי את אביכן" אומר יעקב אבינו, ומכאן נלמדות הלכות שכיר יום ומחויבותו בעבודה.

נער, אדם, בעמל יומו בונה את המסוגלות והאמונה בעצמו וביכולותיו. מגלה את הכוחות הגדולים שזיכה אותו הבורא ודורש מעצמו יותר. בביאור "מפסדי הזריזות" כתב הרמח"ל במסילת ישרים: "ואמנם צריך שידע האדם כי לא למנוחה הוא בעולם הזה אלא לעמל וטורח, ולא ינהג בעצמו אלא מנהג הפועלים העושים מלאכה אצל משכיריהם... כדרך יוצאי הצבא במערכותיהם, אשר אכילתם בחיפזון ושנתם עראי, ועומדים תמיד מוכנים לעת קרב ועל זה נאמר: 'כי אדם לעמל יולד'... ויהיה רחוק מן המנוחה וקרוב למלאכה ולעמל, ויהיה נכון לכו בטוח בה".

ב - "אשר עשה האלוקים את האדם ישר והמה ביקשו חשבונות רבים" (קהלת)

אנו מאמינים שמפגש האדם עם האדמה, עם הטבע, יש בו מפגש עם בריאות החיים, פשטות החיים, יושרם של החיים. בעולם של היום יש נטייה לסבך דברים פשוטים. לצערנו תפיסות ישרות מתעקמות. יש

סוף המאמר (שנקטע):

לסיכום כל הנקודות יחדיו נביא מתוך דברי הרב קוק זצ"ל המאיר לנו את הדרך: "החקלאות, הלא היא אצל כל העמים רק גורם כלכלי חיוני פשוט. אבל העם אשר הנושא שלו כולו הוא קודש קדשים, וארצו ושפתו וכל ערכיו כולם קודש הם... - הרי גם חקלאותו כולה היא ספוגת קודש".

בעז"ה נזכה לגשת אל החקלאות מתוך הקודש, לצמוח בזכות האדמה ומכוחה, לגדול בתורה ובמידות בפשטות, שמחה ובריאות.

לשוב לפשטות הראשונית - אדם השב לאדמה - לעצמו הוא שב, ליושרו הפשוט, הטבעי. וממילא שב לאלוקיו. אצי"ג כתב כי "מיום ששבו לאדמה - נהיו קרובים לשמיים". כמה מדויקת הבחנה זו שכבר נאמרה קודם לאצי"ג בגמרא: "אמונת זה סדר זרעים - שמאמין בחי עולמים וזורע". הרב טאו בספרו 'נושא אלומותי' מסביר: "העיסוק בעבודת הקרקע ובגידולי האדמה, מקרב את האדם אל הטבע, ומעמידו בכך על יסודות חייו הטבעיים, הן מבחינה פיזית והן מבחינה נפשית. העוסקים בעבודת קרקע הם אנשים בריאים בגופם ובנפשם".

ג - "אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה"

לא נאמר "גדול בתורה" אלא "גדל בתורה", עמל בתורה. עיקר עבודת השם היא בגדילה המתמשכת, בצמיחה בתורה אט אט. בגדילת הנפש בתהליך ארוך וסבלני שרובו מתרחש מתחת לפני השטח. העולם שלנו כיום הוא 'עולם בהילוך מהיר', הכל כאן ועכשיו זמין, נגיש בקלות בלתי נתפסת. הכל נמצא אצלי במסך. וכולם שותפים ומשתפים בהכל.

במקום לחוות את הרגע, משתפים את האחר ואין צורך וזמן להתבונן סביב. אך האמת שונה: דרך ההתבוננות בטבע, בגלוי שבו ובנסתר שבו, נבנית היכולת להתמיד בסבלנות בתהליכי גדילה וצמיחה ארוכי טווח. את אלו העניק הבורא לאדם מן האדמה, ולכן קרא לנו 'אדם' כפי שכותב הרב חרל"פ: "כל מערכת ימי החיים של האדם הם תמיד בבחינת זריעה למה שתיד לצמוח. ועל כן הוא נקרא בשם 'אדם' על שם האדמה, שכן כל שבחה של האדמה הוא מצד הגידול והצמיחה הבאים ממנה.

וכשם שכל מה שצומח מן האדמה יש בתוכו זרע שזורעים אותו ושוב מעלה צמחים וגידולים חדשים, כן גם האדם, כל מה שמצמיא על ידי טהרת מחשבתו וכושר מעשיו, בגדר זריעה הוא, שממנה עתידים לצמוח ולפרוח גידולים חדשים עד אין סוף ואין תכלית.

וכשם שלזריעה הנתונה באדמה דרוש עיבוד ועידור, השקאה וכדומה במלאכות שבשדה שרק על ידם מתעורר באדמה כח הגידול, כן אצל האדם, הנשמה העליונה - האלוקית, מעוררת בו כח הגידול והצמיחה והעבודות הקדשות הן הן הפועלות להחיות את כח הגידול שלו,

וכשם שהאדמה מתעפשת ונאברת בשעה שמונעים ממנה את הזרע, כן גם האדם, אם לא יתאמץ להזריע ולהצמיח ולעלות מעלה בתוספת ברכה וקדושה, הרי זה עצמו הוא לו לירידה ונסיגה לאחור, שכן לזאת נקרא אדם".

בעת הזאת בחורף, לכאורה הכל רדום בטבע, אך באמת כעת מתרחשים מתחת לאדמה תהליכי הגדילה החשובים ביותר שאת תוצאותיהם נראה עם בוא האביב. ודווקא כעת נחגוג את חג האילנות כדי להמחיש את כוח הגדילה הסמויה מן העין. לא רק הפרי הסופי הינו 'סיבה למסיבה', אלא גם ובעיקר עצם התהליך, ההתגברות על הקשיים, העמל שברוך. אשרי מי שגדל בתורה.

ד - "חקלאות ספוגת קודש" - עם ישראל הינו עם חקלאי

מצוות רבות מאוד קשורות אל האדמה ותנובתה. וברור כי ייעוד מרכזי של בניו של הקדוש ברוך הוא הוא "לעבדה ולשמרה": "ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם" - "מתחילת ברייתו של עולם לא נתעסק הקדוש ברוך הוא אלא במטע תחילה, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: אף אתם כשתכנסו לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחילה (ויקרא רבה כה). אנו זוכים לקיים מצוות יישוב הארץ, ואין לך דרך משובחת יותר של מצווה זו יותר מאשר בעבודת האדמה, בנטיעה ובאחזיה בקרקע.

גם במישור הלאומי הדברים ניכרים עד מאוד וגם כיום ואולי אף יותר מפעם: "היכן שתעבור המחרשה - שם יעבור הגבול". כלומר, יש כאן שילוב של קיום מצוות התורה והדבקות במידותיו של הקדוש ברוך הוא יחד עם שליחות לאומית חשובה.

